

Forslag til uttalelse fra Smeltedigelen Musikkfestival til landsmøtet i Norske Kulturarrangører (NKA) 2025

Landsmøtet i Norske Kulturarrangører (NKA) ber om at Regjeringa ved Finansdepartementet stopper muligheten for at sparebanker kan betale kundeutbytte.

Norge har en lang og unik tradisjon på et samspill mellom frivillig sektor og midler fra norske sparebanker og sparebankstiftelser. Dette er en tradisjon og et samspill som har skapt store merverdier for samfunnet: sosialt, kulturelt og når det gjelder infrastruktur. Lokalt samfunnsutbytte har bidratt til at norsk frivillighet har skapt store merverdier sammen med sparebankene og Sparebankstiftelsene.

Ifølge rapporten «Samfunnsøkonomisk verdi av sparebanknæringens bidrag til allmennyttige formål» (99/2024 Menon Economics) ble det i 2023 delt ut samfunnsutbytte på 4 milliarder kroner til idrett, kultur, barn og unge og infrastruktur/anlegg. Samme rapport dokumenterer at hver krone til frivillig arbeid og andre støttemidler gir mer enn 3 kroner «ekstra» tilbake til samfunnet i form av økt aktivitet, inkludering og verdiskapning. Det vil si at gaveordningen skaper en samfunnsøkonomisk nettoverdi tilsvarende over 16 milliarder til allmennyttige formål.

Sparebankutvalget har i NOU 2024:22 *Norske sparebanker – tradisjon og tilpasning* uttrykt sin frykt for at dette er midler som i stor grad vil forsvinne som Samfunnsutbytte til frivillig sektor dersom bankene i stedet utbetaler dette som Kundeutbytte. Utviklingen over flere år viser at stadig flere banker går over til kundeutbytte, og tallene viser tydelig at andelen til gaver går ned der kundeutbytte innføres. Utvalget mener at dette er «et brudd på opprinnelige idéen om at grunnfondskapitalen skal virke i banken eller deles ut som gaver til allmennyttige formål i området der banken ble opprettet».

Kultursektoren – arrangører av festivaler, konserter, teater, prosjekter for barn og unge – får ca. 25 % av det sparebankene (banker og stiftelser) i dag deler ut i samfunnsutbytte. Dette tilsvarer ifølge rapporten fra Menon Economics ca. 1 milliard. Med utgangspunkt i rapportens argument om at dette gir tre «ekstra» kroner tilbake, er det snakk om en merverdi tilsvarende 3 milliarder kroner i sektoren og en samfunnsøkonomisk nettoverdi på 4 milliarder. Det er ingen private eller offentlige aktører som står klare til å erstatte denne (mer)verdien.

Frivillighet, idrett og kultur er sentrale aspekt ved samfunnsbygging og lokal utvikling i Norge. For eksempel har Samfunnsøkonomisk analyse på oppdrag fra Norske Kulturarrangører, Norsk Musikkråd, Norsk jazzforum, Creo, NOPA og Voss herad sett på verdien av kulturopplevelser i Voss kommune. Rapporten viste at musikk- og kulturopplevelser hadde stor betydning for utvikling av lokalsamfunn og kommunens attraktivitet som bosted.

Mange foreninger og aktører vil slite med å overleve uten gaveordningen, og frafall av denne gjør dermed at vi mister tilbud og mangfold. Samspillet mellom sparebankene, frivilligheten og kultursektoren som gaveordningen utgjør er helt nødvendig for å videreutvikle og styrke befolkningens mulighet til å oppleve og delta i kultur, idrett og fellesskap.

Adresseres til: Regjeringa ved Statsminister Støre, Finansdepartementet, Kulturdepartementet, Kommunaldepartementet, Sparebankforeningen, Finans Norge, media m.fl.